

ที่มาศัพท์แพทย์: ภาวะกะเทย (Hermaphrodite)

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์วิทยา ธิวพันธ์

ภาควิชาสูติศาสตร์-รีเวชวิทยา, คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐.

ส่วนมากคนเราที่เกิดมา ถ้าไม่เป็นผู้ชายก็ต้องเป็นผู้หญิง แต่ก็มีเหมือนกันที่คนบางคนเกิดมาแล้วมีอวัยวะทั้งสองเพศคือทั้งอวัยวะเพศชายและเพศหญิงอยู่ในคนเดียวกัน ความผิดปกติเช่นนี้ทางการแพทย์เรียกว่า “ภาวะกะเทย” หรือ “Hermaphrodite” ซึ่งสาเหตุของความผิดปกติที่ว่านี้มีมากมายหลายประการและค่อนข้างเข้าใจยากสำหรับคนที่ไม่ได้อยู่ในวงการแพทย์ อย่างไรก็ตามเนื้อหาของบทความนี้ไม่ได้ต้องการจะมาเล่าถึงสาเหตุที่ทำให้คนเรามีสองเพศในคน ๆ เดียว แต่ที่อยากจะบอกให้ทราบก็คือทำไมวงการแพทย์จึงเรียกความผิดปกตินี้ว่า Hermaphrodite มากกว่า

ก่อนจะทราบที่มาของศัพท์คำนี้ เราคงต้องมาทำความรู้จักชื่อของบรรดาเทพต่าง ๆ ของกรีก-โรมันให้พอทราบเสียก่อน เพราะถ้าไม่ทราบก็อาจทำให้การเข้าใจศัพท์ต่าง ๆ ยากขึ้น

ในบรรดาเทพที่สำคัญของกรีก-โรมัน ซึ่งมีอยู่มากมาย มีเทพและเทวีที่มีความสำคัญไม่น้อยอยู่ ๒ องค์ องค์แรก คือ เฮอริส (Hermes) ซึ่งเป็นเทพแห่งการสื่อสาร การเดินทาง การพาณิชย์ และการพูด ชื่อเฮอริสนี้เป็นชื่อตามภาษากรีก แต่ภาษาโรมันเรียกว่าเมอร์คิวรี (Mercury) และอีกองค์หนึ่งคือ อโฟรไดติ (Aphrodite) ซึ่งเรียกตามภาษากรีก หรือ วินัส (Venus) ถ้าเรียกตามภาษาโรมัน อโฟรไดติ เป็นเทวีแห่งความ

งาม ความรัก และการให้กำเนิด

ครั้งหนึ่งเทพเฮอริสได้ลอบเป็นชู้กับเทวีอโฟรไดติ (ที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะเทวีอโฟรไดติแต่งงานแล้วกับเทพฮีสทัสซึ่งเป็นเทพแห่งการช่างโลหะและหัตถกรรม) จนทำให้เกิดบุตรขึ้นมาองค์หนึ่งชื่อว่า เฮอริมาโฟรไดทัส (Hermaphroditus) ซึ่งเป็นชื่อที่มาจากคำว่า Hermes รวมกับคำว่า Aphrodite ภายหลังให้กำเนิดเฮอริมาโฟรไดทัสขึ้นมา เทวีอโฟรไดติรู้สึกเป็นภาระที่จะต้องมาเลี้ยงดูลูกคนนี้ (สงสัยคงกลัวว่าจะไม่มีเวลาไปคบชู้กับเทพองค์อื่น ๆ อีก จะเสียชื่อว่าเป็นเทวีแห่งความรัก) จึงนำไปให้เหล่านางอัปสรบนภูเขาคิโตสช่วยเลี้ยง ซึ่งนางอัปสรเหล่านั้นก็ช่วยกันเลี้ยงดูจนเฮอริมาโฟรไดทัสเติบโตเป็นหนุ่มใหญ่ที่มีรูปโฉมงดงามเป็นที่ต้องตาต้องใจของบรรดานาง ๆ ทั้งหลายที่ประสบพบเห็น

วันหนึ่งขณะที่เฮอริมาโฟรไดทัสลงอาบน้ำในบ่อน้ำพุแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่อยู่ของนางอัปสรชื่อ ซัลมาซิส (Salmacis) นางเห็นเฮอริมาโฟรไดทัสมีรูปโฉมที่งดงามเหลือเกิน ก็เกิดหลงรักจนถอนตัวถอนใจไม่ได้ จึงตรงเข้าไปกอดรัดเฮอริมาโฟรไดทัสไว้ พร้อมกับอ้อนวอนขอความรักจากเฮอริมาโฟรไดทัส แต่เฮอริมาโฟรไดทัสก็ไม่ยอมสนใจในความรักของนางเลย นางจึงอธิษฐานต่อเทพเทพขอให้นางได้สมรสสมรักกับเฮอริมาโฟรไดทัสโดยไม่มีวันพรากจากกัน ทันใดนั้นเทพเทพก็สนอง

ตอบต่อคำอธิษฐานของนางซัลมาซิสโดยบันดาลให้ร่าง
ของนางกับร่างของเฮอร์มาโฟไดทัสผสม ผสมกันกลายเป็นร่างเดียวกัน แยกออกจากกันไม่ได้เลย นับตั้งแต่นั้น

มาเฮอร์มาโฟไดทัสก็มีทั้งสองเพศกลายเป็นกระเทยไปในที่สุด

ชื่อเฮอร์มาโฟไดทัส (Hermaphroditus) จึงถูกนำมาใช้เรียกความผิดปกติในคนที่มิกังทั้งสองเพศในคนเดียวกันว่า Hermaphrodite ที่ใช้กันในวงการแพทย์ทุกวันนี้

ที่มา: www.leeds.ac.uk/fine_art/res/pic/003-full.jpeg